

STRESZCZENIE

pracy pisemnej stanowiącej opis zarejestrowanych dzieł muzycznych
w przewodzie naukowym mgr Tomasza Darocha na stopień doktora sztuk muzycznych
w dyscyplinie artystycznej Instrumentalistyka na Wydziale Instrumentalnym
Akademii Muzycznej im. G. i K. Bacewiczów w Łodzi

Tytuł pracy:

**„Wartości artystyczne i wirtuozowskie
utworów wiolonczelowych XIX i XX wieku – na przykładzie wybranych dzieł”**

Głównym celem pracy jest wskazanie wartości artystycznych oraz wirtuozowskich utworów wiolonczelowych XIX i XX wieku na przykładzie wybranych dzieł:

1. Gioacchino Rossini: „Une larme”
2. Carl Davidoff: „Przy fontannie” op. 20 nr 2
3. David Popper: „Taniec Elfów” op. 39
4. Julius Klengel: „Scherzo” op. 6
5. Gabriel Fauré: „Motyl” op.77
6. Piotr Czajkowski: „Pezzo capriccioso” op. 62
7. Aleksander Tansman: „Fantazja na wiolonczelę i fortepian”
8. Bohuslav Martinů: „Wariacje na temat Rossiniego”
9. Mścisław Rostropowicz: „Humoreska”

Podjęcie tematu wynika głównie z zainteresowań i doświadczeń związanych z dziełami, które na przestrzeni lat niezłomnie towarzyszyły mojej osobie. Pracując nad ich interpretacją, doskonaliłem swój warsztat techniczny, kształciłem poczucie formy oraz stylu, a także rozwijałem ekspresję muzyczną. Połączenie piękna narracji muzycznej z trudnościami technicznymi najwyższej próby uznaję za ogromne wyzwanie, któremu, jak sądzę, każdy instrumentalista niejednokrotnie musiał stawić czoła.

Chcąc rozszerzyć o dodatkowy kontekst wiedzę na temat przywołanych w pracy dzieł wiolonczelowych, swoje rozważania rozpoczynam od ogólnej charakterystyki XIX i XX wieku oraz skrótowych omówień ówczesnej kultury muzycznej. Podejmuję również próbę przywołania wielkich nazwisk wirtuozów wiolonczelistów reprezentujących główne ośrodki muzyczne oraz przedstawiam przykłady utworów, które niegdyś święciły triumfy na salonach muzycznych, natomiast z biegiem czasu zostały zapomniane. Dla lepszego zrozumienia pojęć

kluczowych podjętego tematu, w pracy zawarte zostały tłumaczenia terminów *artyzm* oraz *wirtuozeria*, które dodatkowo zestawilem z pojęciami kontrastującymi: *artyzm-kicz* oraz *utwór wirtuozowski - forma etiudy*. W toku tworzenia niniejszej wypowiedzi pisemnej czerpałem także z niezwykle wzbogacających doświadczeń S. Szumana, A. Pytlaka, P. Baylina oraz R. Ingardena oscylujących głównie w kręgu estetyki oraz filozofii.

W celu wskazania tytułowych wartości artystycznych i wirtuozowskich wybranych dzieł wiolonczelowych XIX i XX wieku w centralnym punkcie pracy dokonałem analiz obejmujących okoliczności powstania utworu ujętych w kontekst biograficzny kompozytora, towarzyszące jego pracy twórczej przeżycia, omówienie integralności dzieła dającej przejaw w spójnej formie, usytuowanie w panującej ówczesnie konwencji oraz uwypuklenie szczególnych cech, czyniących utwór niepowtarzalnym i wyjątkowym. Dzieła omówione zostały również na płaszczyźnie występujących problemów technicznych, zastosowanych środków wyrazu podkreślających ekspresję, a także w kontekście układów melodyczno-rytmicznych wzbudzających pozamuzyczne wyobrażenia oraz zagadnienia „ruchliwości” niosącego za sobą silny ładunek energetyczny.

Biorąc pod uwagę sztukę kompozytorską przywołanych twórców, umiłowanie słuchaczy, a także trwające kilka, a nawet kilkanaście dekad uznanie w środowisku profesjonalnych muzyków niepodważalnym wydaje się fakt, iż przytoczone w pracy dzieła wiolonczelowe XIX i XX wieku noszą w sobie pewne uniwersalne, ponadczasowe bogactwo. Każdy z przytoczonych utworów posiada liczne wartości artystyczne, a także pochwalić może się bogactwem zakomponowanych wartości wirtuozowskich, które z punktu widzenia wykonawcy nabierają dodatkowych walorów w procesie wykonania.

Korzystając z możliwości otwartej wypowiedzi w pracy zawarłem wiele osobistych przemyśleń, głębszych jak i również tych bardziej ulotnych refleksji. Wykonując przytoczone utwory postrzegam je jako część siebie samego. Analiza ich walorów artystycznych i wirtuozowskich pomogła mi dostrzec wiele wcześniej nie uświadomionych zjawisk, a także – co chyba najtrudniejsze – skonkretyzować je i przedstawić przy użyciu słowa.